

PÅRØRENDEPOLITIK

- et værdifuldt fundament for det gode samarbejde

FORORD

Pårørende - familie og andre nære relationer - spiller en betydningsfuld rolle i de fleste menneskers liv. Pårørende er med til at forme vores liv. De er en del af vores historie og identitet og har naturligt et ønske om at følge vores liv tæt.

Derfor sætter Faxe Kommune fokus på pårørendesamarbejdet med denne politik.

Når en borger må have hjælp til at klare sin hverdag, påvirker det ikke udelukkende den borger, det drejer sig om, men også borgerens pårørende. I Faxe Kommune sætter vi stor pris på pårørendes kontakt og støtte til deres nærmeste. Vi oplever pårørende som betydningsfulde samarbejdspartnere og værdsætter pårørendes medvirken til "det gode liv". Det gælder både pårørende, som selv er bosat i Faxe Kommune, og pårørende til borgere bosat i Faxe Kommune.

Med pårørendepolitikken ønsker vi at styrke og udvikle samarbejdet. Politikken skal medvirke til, at pårørende oplever sig mødt med forståelse og støtte samtidig med, at deres erfaringer, viden og ressourcer inddrages til glæde og gavn først og fremmest for borgeren, men også for pårørende og personale.

Det er byrådets vision, at pårørende oplever, at de er en vigtig samarbejdspartner til at skabe en så god livskvalitet og trivsel som muligt for borgeren. Samtidig skal pårørende opleve, at de bliver mødt i den livssituation, de befinder sig i.

I byrådet vil vi med interesse følge, hvordan borgere, pårørende og medarbejdere vil gøre pårørendepolitikken "levende".

Dorthe Adelsbech
Formand, Socialudvalget

Godkendt af byrådet 31. januar 2024

PÅRØRENDEPOLITIK

Tætte relationer til andre mennesker giver livet mening og værdi, så når dem, man holder af, har det svært, bliver man også selv ramt af sorg og bekymringer. Pårørende er på én og samme tid en vigtig støtte for deres nære, og samtidig står de selv i en sårbar situation med sygdom eller livskriser tæt inde på livet. Ofte løfter man et stort ansvar for at støtte sine nære og sætter sine egne behov i baggrunden. Derfor skal de pårørende have særskilt opmærksomhed.

Med denne pårørendepolitik skaber vi et værdifuldt fundament for et godt samarbejde mellem borgere, pårørende og medarbejdere med respekt for den enkelte borgers ret til selvbestemmelse – et godt samarbejde, der skal have det fælles mål at sikre høj grad af livskvalitet for den enkelte borger.

Pårørendepolitikken skal medvirke til:

- At styrke netværket omkring borgeren.
- At erfaringer, viden og ressourcer inddrages.
- At pårørende bliver mødt der, hvor de er.
- At skabe respekt og forståelse for hinandens roller.
- At støtte pårørende.

Faxe Kommunes pårørendepolitik er blevet til med bidrag fra dagtilbud, specialskole, jobcenterets borgerpanel, Veterancenteret, Frivilligrådet, Seniorrådet, Udsatterrådet, Handicaprådet, socialudvalget og pårørendevejlederen. Repræsentanter for pårørende i hele kommunen har været inviteret til dialog om deres oplevelser og tanker. Det har dannet grundlag for politikken, der består af fire temaer:

- **De pårørende er vigtige.**
- **Samarbejde og dialog.**
- **Anerkendelse og støtte.**
- **Når børn og unge er pårørende.**

De fire temaer skal omsættes til virkelighed gennem handlinger og konkrete aktiviteter for og med pårørende.

HVEM ER DE PÅRØRENDE

I Faxe Kommune tager udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens definition af pårørende fra 2023:

Betegnelsen ”pårørende” kan omfatte både partner, børn eller anden nær familie, men også naboer, venner eller andet netværk kan regnes som pårørende. Det afgørende er, hvem borgeren opfatter og udpeger som sine pårørende. Pårørende kan desuden defineres som de mennesker, hvis liv bliver påvirket af, at de hjælper og støtter en nærtstående.

I Faxe Kommunes arbejde med pårørende skelner vi mellem:

Den pårørende som samarbejdspartner, der deltager aktivt i samarbejdet med Faxe Kommune.

Den pårørende som nærtstående, der ikke deltager aktivt i samarbejdet, men påvirkes af en nærtståendes sygdom eller udsathed.

Når der flere steder i politikken bare står pårørende, taler vi om begge grupper. Begge grupper beskrives nærmere i det følgende.

Den pårørende som samarbejdspartner

For at Faxe Kommune kan samarbejde med pårørende er det afgørende, at der er en gensidig accept mellem borger og pårørende af dette samarbejde:

Borgeren vælger selv, hvem der er deres pårørende samarbejdspartner.
De pårørende vælger selv at være pårørende samarbejdspartner til borgeren.

Faktaboks - Lovgivning

Det er borgeren, der via et samtykke gør det muligt at inddrage og informere de pårørende, ligesom borgeren definerer, hvem der skal inddrages, og hvilke oplysninger om borgeren, der må videregives til de pårørende. Kommunens medarbejdere har tavshedspligt.

I situationer, hvor borgeren ikke kan give samtykke til, at pårørende må inddrages, har kommunens medarbejdere - uden at overtræde tavshedspligten - mulighed for at informere de pårørende om:

*Generelle forhold (ikke fortrolige oplysninger om borgeren).
Oplysninger om pårørendes muligheder for at yde og få støtte.
Dialog med de pårørende om deres oplevelse af situationen og de udfordringer, som de pårørende måtte opleve.*

Ved varig inhabilitet kan der udpeges en værge for borgeren.

Den pårørende som nærtstående

Ud over den eller de pårørende som kommunen samarbejder med, vil der omkring de fleste borgere være et netværk af pårørende, som ikke deltager aktivt i samarbejdet med Faxe Kommune.

Børn og unge i borgerens familie og netværk vil altid være pårørende som nærtstående. Er pårørende under 18 år, kan og må de ikke være pårørende som samarbejdspartner for Faxe Kommune.

PÅRØRENDE ER VIGTIGE

Pårørende er en uundværlig ressource for deres nære i en svær tid og er de nærmeste til at hjælpe. Man har brug for sine pårørende, og det er vigtigt, at der er plads til at være venner, ægtefæller eller forældre og børn. Pårørende giver glæde og livskvalitet. Som pårørende er man et fast holdepunkt i hverdagen og værdien af tætte pårørende kan ikke overvurderes.

Oftentimes overtager pårørende en stor del af de praktiske opgaver, der skal til, for at få hverdagen til at løbe rundt. De fleste hjælper med glæde, men som pårørende må man aldrig opleve at stå alene med et større ansvar, end man kan bære. Derfor skal det være tydeligt, hvor de pårørendes ansvar stopper og kommunens begynder.

I samarbejdet med kommunen er pårørende vigtige. Når vi lytter til de pårørendes viden og erfaringer og tager dem med på råd, bliver vi bedre til at hjælpe og forstå deres nære. Det er især vigtigt, for de borgere, der ikke selv er i stand til at fortælle os, hvad de har brug for. Derfor skal vi gøre plads til de pårørende, lytte til deres perspektiver og prioritere dem i vores indsatser. Samtidig skal vi sikre, at der er en åben og ærlig dialog omkring muligheder og konsekvenser ved værgemål, fuldmagter og samtykke, når det er relevant.

I Faxe Kommune er målet, at:

Pårørende skal opleve, at de stadig er en vigtig del af deres næres liv. Også når vi som kommune er involveret.

Det gør vi ved at:

- Afklare, hvem de pårørende er og byde dem velkomne i samarbejdet, i det omfang borgeren ønsker det.
- Inddrage og anerkende de pårørendes viden og erfaring.
- Tage gensidigt hensyn til hinanden i samarbejdet.

SAMARBEJDE OG DIALOG

Samarbejdet med pårørende er en naturlig del af den støtte og omsorg vi giver borgerne. Et godt samarbejde bygger på gensidig tillid og respekt. Tillid til, at aftaler bliver overholdt og at man får den hjælp, man har brug for. Respekt for både borgerens og de pårørendes behov og for, at vi har forskellige roller i samarbejdet. Pårørende skal føle sig set og hørt i dialogen med Faxe Kommune og blive mødt med forståelse. Samtidig skal vi være åbne om, hvad vi kan forvente af hinanden.

Livet som pårørende ændrer sig løbende og behovet for støtte varierer. Derfor er det vigtigt, at der i samarbejdet løbende er fokus på forventningsafstemning af rollefordelingen, hvem kan og gør hvad.

I samarbejdet mellem borgeren, pårørende og kommunen, vil borgeren altid være udgangspunktet. Derfor er det også borgeren, der definerer, hvem vi involverer og hvor meget. Ofte vil der være flere pårørende, og her kan det være en god idé at blive enige om en primær kontaktperson. Der kan opstå uenigheder, når kommunens serviceniveau eller regler om tavshedspligt ikke stemmer overens med de pårørendes ønsker. Eller hvis en borger og pårørende ikke er enige om, hvad der er brug for, eller når behovene ændrer sig undervejs. Tydelige forventninger og en åben og ligeværdig dialog er helt afgørende for også at kunne bevare et godt samarbejde.

I Faxe Kommune er målet, at

Pårørende, borgere og medarbejdere oplever et godt samarbejde baseret på gensidig respekt og tillid.

Det gør vi ved at:

- Forventningsafstemme med borgere og pårørende, både når vi indleder et samarbejde og løbende.
- Anerkende både borgere og pårørendes behov, og at vi alle har forskellige roller i samarbejdet.
- Have kontinuerligt fokus på medarbejderudvikling, for derved at sikre en åben og respektfuld dialog baseret på respekt og tillid.

ANERKENDELSE OG STØTTE

Faxe Kommune anerkender, at det kan være svært at være pårørende. Det har derfor stor betydning, at medarbejderne støtter op om pårørende og medvirker til, at skabe rum for dialog i hverdagen. Der kan bl.a. også være behov for, at personalet er behjælpelige med kontakt til pårørendetilbud i det lokale foreningsliv, hjælper til med at opsøge netværksgrupper, eller medvirker ved opstart af lokale råd.

Som pårørende opstår der mange bekymringer og spørgsmål, som man ikke lige kan finde svar på. Manglende viden eller overblik må ikke stå i vejen for, at man selv eller ens nære får den hjælp, der er brug for. Derfor skal det være let at få råd og vejledning og at få et overblik over de tilbud, der er i kommunen og i foreningslivet.

Det kan være svært at tale om, hvordan man har det som pårørende. Mange føler sig meget alene og man kan opleve, at ens eget liv bliver sat på pause. Det er vigtigt, at man bliver mødt med forståelse, og at man bliver set som andet og mere end pårørende. Man har brug for et frirum med plads til de ting, der giver en energi. For mange er det også en stor hjælp at tale med andre i samme situation. Vigtigst af alt, skal vi sørge for, at man som pårørende er tryk ved, at ens nære har det godt, når de er i medarbejdernes hænder.

I Faxe Kommune er målet, at

Pårørende kan få hjælp og støtte og kender til de tilbud der er.

Det gør vi ved, at:

- Tale med pårørende om deres situation og behov og vejlede dem i de muligheder, der er for at få støtte i kommunen og hos foreninger og organisationer.
- Tilbyde og understøtte aktiviteter, hvor pårørende kan tale med andre i samme situation og få støtte til at håndtere hverdagen som pårørende, også i foreninger og organisationer.
- Have opmærksomhed på højkonflikt skilsmisssager samt på pårørende omkring et barn, hvor en pårørende uretmæssigt anklages for at have begået overgreb.
- Have én indgang til information for pårørende på Faxe Kommunes hjemmeside.

NÅR BØRN OG UNGE ER PÅRØRENDE

Også børn og unge kan være pårørende. Her har vi et særligt ansvar. Børn risikerer at blive overset som pårørende, fordi de ikke altid kan gøre opmærksom på sig selv, eller måske slet ikke er opmærksom på rollen. Men børn har også brug for støtte og for at blive inddraget, hvis en af deres nærmeste er syg eller udsat.

Er der ikke fokus på børnene, kan det få konsekvenser, som rækker langt ind i voksenlivet. Børn og unge i borgerens familie og netværk vil altid være pårørende som nærtstående. Er de under 18 år kan og må de ikke være pårørende som samarbejdspartner for Faxe Kommune. Voksne har ansvar, børn skal være børn.

Ifølge paraplyorganisationen Danske Patienter oplever omkring 40.000 danske børn hvert år, at deres mor eller far bliver ramt af en alvorlig fysisk sygdom. Stort set samme antal børn har en forældre med en psykisk sygdom. Hertil kommer børn, der lever i skyggen af en søskende, der er syg eller på anden måde "fylder" i familien.

Det er vigtigt, at have en særlig opmærksomhed på børnene, når borgeren, vi samarbejder med, er dårlig. Det er vigtigt, at børn til et familiemedlem med en alvorlig eller langvarig sygdom bliver lyttet til og talt med. Ligesom det er vigtigt at have en opmærksomhed på de børn og unge, der er "dygtige" pårørende og påtager sig et stort ansvar. Når børn og unge er pårørende er det ikke ansvar, men støtte der er behov for.

Faxe Kommune har fokus på, at det påvirker både børn, unge og voksne i en familie, når et familiemedlem bliver ramt af fysisk eller psykisk sygdom eller har en funktionsnedsættelse. Kommunen er organiseret med stor kontaktflade til børn og unge under 18 år. Medarbejdere i sundhedsplejen, vuggestuerne, børnehaverne, skolerne og i fritidstilbud samt i SSP er som fagprofessionelle opmærksomme på børns og unges trivsel og eventuelle behov for hjælp.

Som voksen til et barn eller ung, der er pårørende, kan du hjælpe medarbejderne med at løfte deres opgaver ved at være åben og fortælle, at barnet/den unge er blevet pårørende. Åbenhed om børn og unge som pårørende vil bidrage til en tidlig og fælles indsats hos forældre, netværk, skole og sundhedsvæsen med henblik på at forebygge problemer og støtte børnene.

I Faxe Kommune er målet, at

Vi tager hånd om børn og unge, når de er pårørende.

Det gør vi ved at:

- Lytte til og tale med barnet/den unge.
- Tage udgangspunkt i en helhedsorienteret indsats i en familie med en nærtstående, fx søskende.
- Dagtilbud og skole er opmærksomme på behovet for hjælp og støtte, hvis et barn mistrives.

RÆK UD – DER ER STØTTE AT HENTE

Mange pårørende har svært ved at bede om hjælp, når behovet er der. Det kan være svært at bede om hjælp, især til mennesker i ens private netværk, men det er vigtigt at række ud i tide, så man som pårørende får den nødvendige støtte og vejledning. På samme måde kan det være svært eller grænseoverskridende for andre at spørge ind til, hvad der kan opfattes som den pårørendes privatliv, men der kan være et skjult behov for hjælp hos pårørende.

I Faxe Kommune – og andre steder - er der flere muligheder for støtte til pårørende. Mulighederne er forskellige på forskellige områder og ændrer sig over tid.

Her et overordnet indblik:

Pårørendevejleder

På voksenområdet (+18 år) har vi én indgang for pårørende gennem vores pårørendevejleder. Pårørendevejlederen kan tage en snak med dig som pårørende og vejlede i, hvilke muligheder der findes, som passer til dig.

Borgerrådgiver

Faxe Kommune har ansat en uafhængig borgerrådgiver, der kan hjælpe alle borgere i kommunen, som har spørgsmål til, hvem de skal tale med, eller som har klager over eller spørgsmål til deres sagsbehandling.

Patientforeninger

Er du pårørende til en borger, som har en varig sygdom, kan du rette henvendelse til den relevante patientforening. Mange patientforeninger har rådgivning og tilbud til pårørende.

Børn og unge

Kommunen er organiseret med stor kontaktflade til børn og unge under 18 år. Vi har medarbejdere i sundhedsplejen, vuggestuerne, børnehaverne, skolerne og i fritidstilbud – alle holder et ekstra øje på børnene. Du kan hjælpe medarbejderne med at løfte deres opgaver ved at være åben og fortælle, at dit barn er blevet pårørende.

Forenings- og privatlivet

Mange patientforeninger anbefaler at man er åben omkring sin sygdom og sine behov i eget netværk. Alle er forskellige, så ligesom samarbejdet med kommunen fungerer bedst ved forventningsafstemning, kan dit netværk ikke gætte, hvad du har brug for, hvis du ikke siger det højt.

